

Policy Paper

Policyrekommendationer

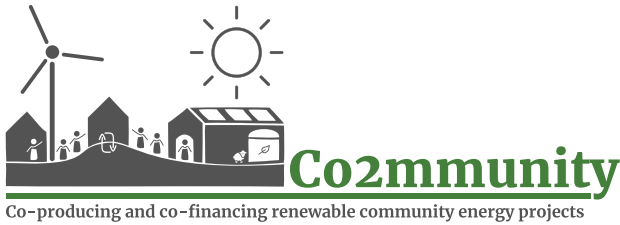

Ren energi tillsammans

Policyrekommendationer för mer Community Energy i Östersjöområdet

Community Energy – på svenska medborgar-energigemenskaper – är gräsrotsprojekt inom förnybar energi som kan bidra till ett starkare samhälle och möjliggöra en omställning till mer förnybar energi.

Många hinder finns för denna utveckling. Nedan listas ett antal rekommendationer för att påskynda processen och frigöra potentialen för Community Energy i Östersjöområdet.

Hinder för Community Energy

Många hinder står i vägen för Community Energy (CE). Dessa är bland annat politik, lagstiftning, regelverk, ekonomiska och till och med kulturella hinder.

Trots CE:s viktiga roll i EU:s Förnybarhetsdirektiv saknar de flesta länder och regioner en **vision eller mål för CE**. Möjligheterna med CE återspeglas inte i energistrategier vilka ofta är utformade för större aktörer.

Instabil politik minskar samhällets och investerares förtroende och inverkar negativt på den långsiktiga planeringen. Oväntade ändringar av stödmekanismer kan göra särskilt stor skada.

I vissa länder **förhindrar lagstiftningen att egenproducerad** el blir ekonomiskt lönsam. Till exempel får egenproducerad energi endast användas i de gemensamma utrymmena i ett flerbostadshus, men inte i de enskilda lägenheterna.

Ett annat hinder är **omfattande, komplex och dyr byråkrati**. Detta gäller exempelvis tillstånd för vindkraftverk.

Framför allt för vindkraft kan **kostnaderna för nätanslutning** vara mycket höga. Om elnätet dessutom behöver uppgraderas kan ytterligare systemkostnader uppstå.

Låga elpriser gör CE mindre attraktivt i vissa länder. I regioner som norra Tyskland och Sverige är periodvis överproduktion av elektricitet och brist på nät- och lagringslösningar just nu en utmaning.

Ofta finns även en **brist på kunskap** om CE, dess möjligheter och goda exempel. I många fall har man lokalt också begränsad kompetens inom energiteknik, -finansiering och -regelverk.

Lokala grupper har ofta svårt att få **tillgång till förmånlig finansiering**. I vissa fall har banker och andra finansörer begränsad kunskap om CE-projekt, lokala grupper kanske inte får lån, eller så är priset på kapital för högt.

Vissa länder erbjuder inte **förmånliga stöd** till CE-projekt. Mekanismer som auktioner av premier för förnybar energi gynnar ofta bara stora projekt och aktörer. Investeringsbidrag är i många fall inte tillgängliga för samhällsgrupper som lokala kooperativ eller bostadsföreningar.

Även **kulturella hinder** förekommer, i synnerhet i de sydöstra delarna av Östersjöregionen. Dessa grundar sig på dåliga erfarenheter under socialisttiden och brist på förtroende för myndigheter.

Politiska förslag

Hinder för CE kan undanröjas med beslutssamma politiska åtgärder på alla nivåer. Nedan beskriver vi viktiga politiska verktyg som kan bilda bas för en effektiv politik, skräddarsydd för varje lands och samhälles särdrag.

1. Ta fram mål och planer

Att sätta upp ambitiösa mål – som 500 MW kooperativ installerad effekt med förnybar energi

år 2020 i Skottland – kan väcka beslutsfattares, investerares och allmänhetens intresse. Målen ska följas av en färdplan för hur de ska nås.

2. Skapa en stabil politisk ram

Energipolitik och annan relevant politik (t.ex. skatter) bör vara stabil över tid för att möjliggöra för investerare att planera långsiktigt. Nödvändiga ändringar bör genomföras stegvis.

3. Eliminera hinder i lagstiftningen

Myndigheter måste undanröja hinder som t.ex. att ta ut energiskatt och nätavgifter för egenproducerad soleli i flerbostadshus. Rutiner för godkännande och anslutning till elnätet kan effektiviseras, genom att sätta upp mål eller begränsningar för hur lång tid processen får ta, eller att inrätta en specifik avdelning som hanterar tillstånd.

4. Involvera lokalbefolkningen

Genom att erbjuda andelar i energiprojektet till lokalbefolkningen kan acceptansen stärkas. En framgångsrik modell är den danska lagen om förnybar energi, som föreskriver att minst 20% av aktierna ska erbjudas lokalsamhället.

5. Säkerställa tillgång till finansiering

Specifika program kan inrättas för att tillhandahålla finansiering på ett tidigt stadium för exempelvis förstudier och tekniska experttjänster. CE-projekt ska vara garanterade tillgång till prisvärd finansiering, inklusive lånegarantier, verktyg för riskdelning eller lån till låga räntor. Ett alternativ är en fond som garanteras av staten där avkastningen återförs för att finansiera nya projekt.

6. Tillhandahålla riktat stöd

CE skulle gynnas av ett stödprogram, t.ex.

inmatningstariffer eller gröna certifikat riktade mot mindre projekt. Ett sätt är att göra som i Nederländerna, där skattereduktion ges på energi som produceras och distribueras lokalt. När kostnader och fördelar vägs mot varandra bör hänsyn tas även till de bredare fördelarna för samhället.

7. Fasa ut skadliga subventioner

Fossil energi och stora aktörer gynnas många gånger av dagens system, vilket gör det svårare för CE att konkurrera. Föråldrad politik som subventionering av fossila bränslen och monopolbestämmelser för energiföretag bör fasas ut. Utsläpp från fossila bränslen måste prissättas utifrån den skada de orsakar för människor, klimat och miljö.

8. Tillhandahålla plattformar för CE

Myndigheter kan bidra till utvecklingen genom att köpa in sin energi från CE-projekt. Offentliga aktörer inklusive kommunala energibolag kan genomföra CE-projekt och fungera som en plattform för att sälja energin.

9. Skapa medvetenhet och erbjuda utbildning

Lokalsamhällen och allmänheten behöver information om fördelarna och möjligheterna med CE. Starta offentligt finansierade nätverk av regionala energirådgivare som till exempel hjälper CE-projekt med teknisk utbildning och med att hitta finansiering.

10. Förbättra kunskapsbasen

För att bättre förstå den rådande situationen och följa utvecklingen behöver myndigheter finansiera CE-forskning och främja en dialog mellan forskare och beslutsfattare. Andelen CE bör inkluderas i energistatistiken.

Community Energy

Vad är Community Energy?

Community Energy, medborgarenergigemenskaper (CE), avser projekt på den lokala nivån där man tillsammans arbetar för större andel förnybar energi. I begreppet CE ingår lokal produktion, distribution och lagring av elektricitet, värme och bränsle från förnybara källor.

Medborgare kan exempelvis ta initiativ till att bygga, äga, och driva dessa projekt i form av kooperativ.

Fördelar med Community Energy

Det finns tre huvudsakliga fördelar med CE:

1. CE skapar ekonomiska möjligheter för lokalsamhället i form av investeringar, arbetstillfällen och skatteintäkter.
2. Projekt med en stark lokal förankring tenderar att möta mindre motstånd, vilket gör projekten enklare att genomföra.
3. CE kan stärka sociala band, lokal identitet och självbestämmande, faktorer som är särskilt viktiga i samhällen där medborgarna känner sig åsidosatta och bortglömda.

Omställningen till klimatvänligare energisystem kräver betydande investeringar i förnybar energi. CE kan möjliggöra denna omställning genom att säkerställa stöd från lokalbefolkningen.

Community Energy i Östersjöområdet

Situationen för CE varierar stort mellan länderna i Östersjöområdet. Traditionellt har Tyskland och Danmark ansetts leda utvecklingen, medan situationen har varit mer problematisk i de baltiska staterna och Polen.

Den outnyttjade potentialen bedöms vara mycket stor. Som ett exempel kan nämnas att vartannat hushåll i EU skulle kunna producera energi, vilket motsvarar runt 113 miljoner hushåll. Länder i regionen kan förverkliga denna potential genom att ha lagar och regelverk som stöder CE.

Mer information

Besök Co2mmunity-projektets webbplats:
co2mmunity.eu